

Oponentský posudek bakalářské práce Adély Kuncové *Zlo u sériového vraha podle Nietzscheho*

Předkládaná práce si klade za cíl prozkoumat podstatu zla – kde se v lidech a v jejich činech bere – prostřednictvím aplikace některých Nietzscheových myšlenek o zlu na případ sériového vraha Jeffreyho Dahmera tak, jak je Dahmer vykreslen v seriálu na Netflixu. Práce má své téma vymezeno jasně, na svou otázku však podává nepříliš jasnou odpověď. V závěru tvrdí, že „zlo, v jistém poměru, v sobě máme úplně každý,“ (s. 45) a že Dahmer se od většiny liší pouze tím, že své zlo (kterého měl v sobě asi tedy o trochu „více“ než ostatní lidé) dával autenticky najevo a nepotlačoval jej v sobě. Tím se z Nietzscheova pohledu stává, paradoxně, *ctnostným*, protože jedná podle své přirozenosti a nenechává se „zkrotit“ stádní morálkou, na rozdíl od drtivé většiny lidí. Tento aspekt Nietzscheova uvažování o zločinci autorka zachycuje správně a věrohodně, ovšem nejsem si jistý, zda koherentně odpovídá na základní otázku: „kde se tedy ono ‚zlo‘ v Dahmerovi vzalo?“ Co způsobilo, že Dahmer měl v sobě „více zla“ než běžný člověk? Jaký význam mají tedy Dahmerovy výpovědi o jeho pocitech opuštěnosti a osamělosti (s. 34), o „silných nutkáních“, která v sobě nedokázal potlačit (s. 32), o tom, že sám sebe rozhodně nepovažuje za šíleného, že uvažoval naprosto racionálně (s. 32) a o tom, že „byl takový již od narození“ (s. 33)? Jaký závěr by se z toho dal vyvodit „z nietzscheovské perspektivy“? Byl Dahmer „obětí okolností“ nebo se od ostatních lidí odlišuje svou „náturou“, „přirozeností“, „tím, jaký *odjakživa* je“? Jsem si jistý, že odpověď na tuto otázku je někde v práci ukryta, jen ji autorka neformulovala dosti jasně v závěru práce.

Co se týče interpretace Nietzscheových nejslavnějších myšlenek, které autorka používá k výkladu Dahmerova jednání, tj. vůle k moci, nadčlověka a panské a otrocké morálky, autorka jim rozumí na obecné rovině správně, byť nezachází do přílišných detailů v jejich analýze, což však ani není nutné, vzhledem k tématu práce.

Za menší nedostatek práce shledávám také to, že se autorka ze všech Nietzscheových děl omezuje pouze na několik promluv z *Tak pravil Zarathustra* a první pojednání *Genealogie morálky*. To je skutečná škoda, protože zrovna téma zločince, viny a s nimi související širší téma svobodné vůle a morální odpovědnosti, je něco, čím se Nietzsche rozsáhle zabývá snad ve všech svých dílech a má k tomu opravdu mnoho podnětného, a z dnešního pohledu značně *kontroverzního*, co říci. Pokud by se autorka chtěla tomuto tématu věnovat dále, doporučoval bych vyhledat si relevantní pasáže zejména v *Lidském, příliš lidském* (viz. celá druhá kapitola, hlavně §66, §102, §106, §107), *Poutník a jeho stín* (§24, §28, §186) *Ranních červáncích* (§202, §366, §413), *Mimo dobro a zlo* (§17, §19, §21, §23), celém druhém pojednání *Genealogie morálky* a v *Soumraku model* (kap. „Čtyři velké omyly“ a §45 v kap. „Výlety nečasového“) a vztáhnout je k širší tematice Nietzscheovy kritiky „základů“ morálky, tj. svobodné vůle a konceptu viny a morální odpovědnosti. Hlavní otázkou takové práce by pak mohlo být: *Ize Dahmera za jeho činy vinit?*

Přes výše uvedené výhrady považuji práci za kvalitní a soudím, že na bakalářské úrovni jde o velice chvályhodný výkon. Proto navrhuji práci k obhajobě a domnívám se, že by měla být hodnocena stupněm **chvalitebně**.

V Praze 23.1.2024

Marek Vodička